

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/27/2021
Identifikačné číslo spisu: 3619010065
Dátum vydania rozhodnutia: 23.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3619010065.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča, na neverejnom zasadnutí konanom 23. februára 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného V. P. pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona a iné o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 2To/146/2019, z 10. decembra 2019 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného V. P. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Partizánske, sp. zn. 1T/24/2019, z 13. septembra 2019 bol obvinený V. P. uznaný za vinného zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona v spojení s § 127 ods. 3 Trestného zákona a prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona, ktorých sa dopustil na skutkovom základe, že

dňa 15.12.2018 o cca. 20:30 hod. bez oprávnenia a súhlasu vošiel v M. na ulicu H. XXX/X do domu E. L. v úmysle zmocniť sa finančnej hotovosti poškodeného, ktorý v tom čase spal na gauči v kuchyni predmetného domu, začal poškodeného rukami škrtiť, potom ho rukami opakovane udieral do hlavy, rukou prehľadal poškodenému košeľu, ktorú mal oblečenú na sebe a z náprsného vrečka košele poškodenému odcudzil finančnú hotovosť vo výške 20,-€, občiansky preukaz poškodeného, kartu poisťovne zdravotnej poisťovne G. a cestovný lístok na bezplatnú dopravu dôchodcu a následne z domu poškodeného odišiel preč, čím uvedeným konaním spôsobil E. L., nar. XX.XX.XXXX škodu odcudzením finančnej hotovosti vo výške 20,-€ a pomliaždeninové poranenie vo vlasatej časti hlavy a pomliaždeninové poranenie krčnej chrbtice, ktoré si vyžiadalo lekárske ošetrovanie a zároveň porušil domovú slobodu E. L..

Za to bol menovanému uložený podľa § 188 ods. 2, § 41 ods. 2, § 38 ods. 2, ods. 5, ods. 7 a § 37 písm. h) Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 114 (stoštrnásť) mesiacov; pričom

na výkon trestu odňatia slobody bol podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Podľa § 60 ods. 1 písm. c) Trestného zákona súd prvého stupňa uložil obvinenému trest prepadnutia veci - finančných prostriedkov bankovka v nominálnej hodnote 20 € (dvadsať eur) sériové číslo: R.. Podľa § 60 ods. 5 Trestného zákona vlastníkom prepadnutej veci sa stal štát.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania obvineného V. P. rozhodol rozsudkom, sp. zn. 2To/146/2019, z 10. decembra 2019 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil v napadnutom rozsudku celý výrok o treste odňatia slobody a spôsobe jeho výkonu, ako aj výrok o treste prepadnutia veci. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku zmienenému obvinenému uložil podľa § 188 ods. 2, § 41 ods. 1, § 38 ods. 2, ods. 5, ods. 8, § 37 písm. h) Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 (deväť) rokov a 6 (šesť) mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

Obvinený V. P. podal prostredníctvom obhajcu proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu].

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom obvinený namietal:

„Okresný i krajský súd založili výrok, že páchatelom trestného činu lúpeže bol obžalovaný na osamotenom dôkaze - tvrdení poškodeného, ktorý na hlavnom pojednávaní uviedol, že v obžalovanom poznáva páchatel'a na 100 % (agnoskácia).

Pretože obžalovaný popieral spáchanie skutku, súd nemal rezignovať na posúdenie vierohodnosti výpovede svedka, pretože táto výpoveď má ťažiskový význam pre preukázanie viny.

Je preto nesprávny postup okresného súdu, ak zamietol návrhy obžalovaného a obhajcu na vykonanie dôkazov. Napriek tomu, že krajský súd v odôvodnení rozsudku podrobne uviedol všetky skutočnosti, ktoré obhajoba namietala, pochybenie okresného súdu o odmietnutí návrhov nenapravil a rozsudok nezrušil".

„Okresný súd zamietol na hlavnom pojednávaní návrhy obhajoby, a to vykonanie rekonštrukcie skutku, znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctva za účelom objektívneho posúdenia stavu ovplyvnenia alkoholom poškodeného v čase spáchania skutku, kontrolné dokazovanie znaleckým ústavom vo veci skutočností, ktoré mali byť objasnené znaleckým posudkom vyhotoveným MUDr. H., najmä ku skutočnosti, aké mal poškodený ovládacie a rozpoznávacie schopnosti v čase spáchania skutku s prihliadnutím na alkoholické opojenie poškodeného a tiež výsluch brata poškodeného.

V konaní bolo preukázané, že poškodený bol už v minulosti odsúdený za trestný čin krivého obvinenia. Ide o závažnú skutočnosť, ktorej súd nevenoval náležitú pozornosť. Bolo potrebné so spisom o odsúdení poškodeného podrobne sa oboznámiť.

V skutkovej vete je uvedené, že obžalovaný odcudzil poškodenému občiansky preukaz a kartu poistenca. Sám poškodený však uviedol, že po návrate z polície odcudzené doklady našiel v kuchyni.

Dokazovaním pred okresným súdom nebolo jednoznačne preukázané, že obžalovaný sa dopustil konania, za ktoré mu bol uložený trest, a preto došlo k porušeniu zásady prezumpcie neviny, z ktorej vyplýva pravidlo in dubio pro reo (v pochybnostiach v prospech obvineného).

Podstatou princípu in dubio pro reo je, že ak po vykonanom dokazovaní pretrvávajú pochybnosti o existencii relevantných skutkových okolností (napr. o skutku, osobe páchatel'a, poškodeného alebo zavinenia), ktoré nie je možné odstrániť ani vykonaním ďalšieho dôkazu, orgány činné v trestnom konaní sú povinné rozhodnúť v prospech obvineného. Aplikácia uvedeného princípu je namieste predovšetkým vtedy, ak je možné rozumne dospieť k viacerým verziám skutkového deja, alebo nie je možné jednoznačne sa prikloniť k žiadnej zo skupiny odporúčajúcich si dôkazov.

Akýchkoľvek vysoký stupeň podozrenia sám o sebe nemôže vytvoriť zákonný podklad pre odsudzujúci výrok.

S poukazom na uvedené sa v trestnom konaní vyžaduje, aby súdy dosiahli najvyššieho možného stupňa istoty, ktoré je možné od stupňa ľudského poznania vyžadovať, a to prinajmenšom na úrovni pravidla preukázania trestného činu bez dôvodných pochybností."

„Krajský súd mal správne na základe odvolania obžalovaného rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. a),

písm. b), písm. c), písm. d), písm. e) Trestného poriadku zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

S namietanými pochybnosťami o vine obžalovaného sa krajský súd vysporiadal napr. aj tvrdením, že „...táto argumentácia nevyučuje záver o jeho vine...“. Súd však opomenul, že o vine obžalovaného nesmú existovať žiadne pochybnosti. Dovolanie, ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu vo veci samej, je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb.

Súdy porušili zásadným spôsobom právo obvineného na obhajobu, keď v rozpore s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Ústavou SR a Trestným poriadkom neumožnili vykonať dôkazy v prospech obžalovaného, čím mu odňali možnosť reálneho uplatnenia práva na obhajobu".

S poukazom na takto formulovanú argumentáciu obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol na podklade ním podaného dovolania tak, že rozsudkom krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 2To/146/2019, z 10. decembra 2019 a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 4, ods. 7, § 321 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), písm. d), písm. e) Trestného poriadku, § 322 ods. 1 Trestného poriadku v jeho neprospech, napadnutý rozsudok krajského súdu sa zruší ako i rozsudok Okresného súdu Partizánske, sp. zn. 1T/24/2019, z 13. septembra 2019, tiež vrátane ďalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a napokon prikáže Okresnému súdu Partizánske, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu sa, využijúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku, vyjadril prokurátor, a síce v podstate nasledovne:

„Podľa môjho názoru neexistujú dôvody, ktoré uvádza JUDr. Miloš Kaščák v dovolaní a to podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a to, že bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

JUDr. Miloš Kaščák v dovolaní namieta, že okresný súd zamietol na hlavnom pojednávaní návrhy obhajoby, a to vykonanie rekonštrukcie skutku, znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctva za účelom objektívneho posúdenia stavu ovplyvnenia alkoholom poškodeného v čase spáchania skutku, kontrolné dokazovanie znaleckým ústavom vo veci skutočnosti, ktoré mali byť objasnené znaleckým posudkom vyhotoveným MUDr. H., najmä ku skutočnosti, aké mal poškodený ovládacie a rozpoznávací schopnosti v čase spáchania skutku s prihliadnutím na alkoholické opojenie poškodeného a tiež výsluch brata poškodeného. V konaní bolo preukázané, že poškodený bol už v minulosti odsúdený za trestný čin krivého obvinenia, pričom podľa obhajoby ide o závažnú skutočnosť, ktorej súd nevenoval náležitú pozornosť. Dokazovaním pred okresným súdom podľa obhajoby nebolo jednoznačne preukázané, že obžalovaný sa dopustil konania, za ktoré mu bol uložený trest, a preto došlo k porušeniu zásady prezumpcie neviny, z ktorej vyplýva pravidlo in dubio pro reo. Okresný i krajský súd podľa obhajcu obvineného založili výrok, že páchatelom trestného činu lúpeže bol obžalovaný na osamotenom dôkaze - tvrdení poškodeného, ktorý na hlavnom pojednávaní uviedol, že v obžalovanom poznáva páchatela na 100 % (agnoskácia). Pretože obžalovaný popieral spáchanie skutku, súd nemal rezignovať na posúdenie vierohodnosti výpovede svedka, pretože táto výpoveď má ťažiskový význam pre preukázanie viny. Obhajoba preto namieta procesný postup okresného súdu, ak zamietol návrhy obžalovaného a obhajcu na vykonanie vyššie uvedených dôkazov.

„Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ak obvinený v rámci práva na obhajobu navrhuje dôkazy, potom povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu je zaoberať sa každým takýmto návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím o návrhu rozhodnúť, a to vyhovieť, alebo ho odmietnuť podľa § 208, prípadne rozhodnúť, že ďalšie dôkazy sa vykonávať nebudú podľa § 274 ods. 1. Za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 a ods. 11 ako aj vlastné hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 2. Súd sám rozhoduje o vykonaní dôkazov, ktoré zabezpečia náležité zistenie skutkovej stavu veci bez dôvodných pochybností tak, aby bolo možné vo veci rozhodnúť (pozri NS SR, sp. zn. 2Tdo/29/2001).

Vzhľadom na uvedené dovolanie uplatňujúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku neobstojí, pretože námietky obhajcu smerujú výhradne voči posúdeniu opodstatnenosti návrhov obhajoby na doplnenie dokazovania. Tiež je potrebné uviesť, že Okresný súd v Partizánskom sa v odôvodnení napadnutého rozsudku dôsledne vysporiadal s dôvodmi, pre ktoré odmietol vykonať ďalšie

navrhované dôkazy, ako tie, ktoré na hlavnom pojednávaní vykonal. Zároveň je potrebné uviesť, že vina obžalovaného zo spáchania skutku obžalobou mu kladeného za vinu, bola preukázaná bez dôvodných pochybností, a to výpoveďou poškodeného, ktorá korešponduje s ďalšími vykonanými dôkazmi, a to výpoveďou svedkov C. O., E. M., znalkyne MUDr. H., zápisnicou o prehliadke tela poškodeného s fotodokumentáciou, lekárskej správy z ošetrenia poškodeného, kamerovými záznamami z potravín u L., zo zápisnice o odňatí veci - bankovky v hodnote 20 €, pričom týmito vykonanými dôkazmi zároveň bola vyvrátená obhajoba obžalovaného a preukázaná nepravdivosť a účelovosť výpovedí svedkov U. F., B. Y., K. P., E. P. a H. P..

Podané dovolanie podľa môjho názoru iba formálne odkazuje na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom v skutočnosti obsahuje len argumenty, ktoré stoja mimo uplatnených dôvodov.

Na základe vyššie uvedeného preto navrhujem, aby dovolací súd dovolanie podané ods. V. P. prostredníctvom obhajcu JUDr. Miloša Kaščáka, v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, nakoľko nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku" .

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c)

Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v

jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného V. P. zásadným spôsobom, a teda že existuje skutočnosť, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu menovaný uviedol v písomných dôvodoch dovolania.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval vecne (nie však relevantne), že výrok bol založený na osamotenom dôkaze pozostávajúcom z tvrdení poškodeného, ktorý ho mal opoznať ako páchatel'a a súd nevykonal ním navrhované dôkazy, ktoré boli potrebné pre správne zistenie a objasnenie skutku. Tým mu malo byť odňaté právo na obhajobu.

Na tomto mieste je ku namietanému potrebné uviesť najprv to, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Nie je ďalej podľa najvyššieho súdu možné podať úspešne dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhom na vykonanie dôkazu nevyhovelo. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Ak by záver súdu o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy aj ich hodnotenie súdmi nižších stupňov. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, upravovať, alebo meniť iba súd odvolací (§ 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku).

Ak by však aj podľa vyššie uvedených kritérií išlo o porušenie práva na obhajobu, bolo by potrebné posúdiť, či toto právo bolo porušené zásadným spôsobom, a to v závislosti na tom, či by porušenie práva na obhajobu mohlo vyvolať odlišné rozhodnutie vo veci samej.

Z obsahu spisu je však zrejmé, že obvinený mal v konaní pred súdom možnosť navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, čo napokon aj využil a o týchto návrhoch súdy zákonným spôsobom rozhodli [zápisnica z hlavného pojednávania okresného súdu z 19. júna 2019 (č. l. 360 a nasl. spisu); zápisnica z hlavného pojednávania okresného súdu z 31. júla 2019 (č. l. 402 a nasl. spisu); zápisnica z hlavného pojednávania okresného súdu z 13. septembra 2019 (č. l. 440 a nasl. spisu); zápisnica z verejného zasadnutia odvolacieho súdu z 10. decembra 2019 (č. l. 505 a nasl. spisu)]. Už súd prvého stupňa sa na str. 13 a 14 svojho rozsudku, sp. zn. 1T/24/2019, z 13. septembra 2019 podrobne vysporiadal a odôvodnil odmietnutie návrhov na doplnenie dokazovania zo strany obvineného. Najvyšší súd nepovažuje preto za potrebné opakovať závery, ktoré si rovnako ako Okresný súd Partizánske osvojil. To isté sa potom týka i odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, sp. zn. 2To/146/2019, z 10. decembra 2019. Taktiež všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Ako však už bolo uvedené, zistenie skutku súdom na podklade dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní a nevykonanie ďalších dôkazných návrhov obvineného nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Ako obiter dictum najvyšší súd potom dodáva, že i keď pri skúmaní naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods.1 písm. c) Trestného poriadku je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom a nie je oprávnený hodnotiť vykonané dôkazy, zaoberal sa závermi krajského a okresného súdu v tom smere, či na dovolateľom tvrdené argumenty o porušení zásady in dubio pro reo a procesné použitie agnoskácie dali oba sudy dovolateľovi primeranú odpoveď, pretože absencia takejto odpovede by mohla predstavovať porušenie práva na obhajobu.

Vo všeobecnosti je možné uviesť, že v trestnom konaní ako takom narážajú základné práva fyzických a právnických osôb na donucovaciu moc štátu. Z princípu materiálneho právneho štátu a rešpektu k základným právam a slobodám vyplýva, že k takému zásadnému zásahu do života a práv jednotlivca musí existovať dostatočne závažné ospravedlnenie. Verejný záujem na zistení viny a uložení trestu pôsobiaceho ako individuálna a generálne prevencia legitimuje obmedzenie osobnej slobody len pri riadnej aplikácii hmotného i procesného trestného práva. Z procesnoprávneho hľadiska musí byť jednoznačne zistené a preukázané, že skutok, ktorý je predmetom obžaloby, sa objektívne stal, že predstavuje skutočne závažnú hrozbu pre spoločnosť ako celok a že odsúdená osoba je skutočne tou, ktorá sa konania dopustila, alebo na takomto konaní participovala.

K princípom spravodlivého procesu patrí i princíp prezumpcie neviny. Tento princíp z neho vyvierajúce subprincípy (vrátane zásady in dubio pro reo) vyžadujú, aby to bol štát, ktorý v trestnom konaní nesie dôkazné bremeno a ktorý je povinný preukázať obvinenému vinu.

Ak ale existujú akékoľvek pochybnosti právnej alebo skutkovej povahy, je nevyhnutné rozhodnúť v prospech obvineného.

Podstatou princípu in dubio pro reo je, že ak pretrvávajú po vykonanom dokazovaní dôvodné pochybnosti o existencii relevantných skutkových okolností (o skutku, osobe páchatela, zavinení, atď.), ktoré nie je možné odstrániť ani vykonaním ďalšieho dôkazu, orgány činné v trestnom konaní sú povinné rozhodnúť v prospech obvineného. Aplikácia tohto princípu je preto namieste predovšetkým vtedy, ak je možné rozumne dospieť k viacerým verziám skutkového deja, alebo nie je možné jednoznačne sa prikloniť k žiadnej zo skupiny odporujúcich si dôkazov. Akokoľvek vysoký stupeň podozrenia totiž sám osebe nie je spôsobilý vytvoriť zákonný podklad pre odsudzujúci výrok. V trestnom konaní sa vyžaduje, aby súd dosiahol najvyšší možný stupeň istoty, ktorý je možné od ľudského poznania vyžadovať, a to prinajmenšom na úrovni pravidla preukázania spáchania trestnej činnosti bez dôvodných pochybností.

Z judikatúry EŠLP vyplýva požiadavka, aby sudcovia nevychádzali z vopred získaného presvedčenia, že obvinený spáchal trestný čin. Dôkazné bremeno musí spočívať na obžalobe a všetky prípadné pochybnosti musia byť vyhodnotené v prospech obvineného.

Všeobecné sudy teda nemajú pri hodnotení dôkazov a vyvodzovaní skutkových zistení absolútnu voľnosť. Limitované sú predovšetkým hranicami základných práv dotknutých osôb a princípmi ústavného poriadku. Preto musia dodržať vysoký štandard aj pokiaľ ide o hodnotenie vypovedajúce o schopnosti a hodnovernosti dôkazov samotných.

Ústavne neudržateľný je postup súdu, ktorý dôkazný postup starostlivo a úplne logicky a presvedčivo neodôvodní, alebo ak sú skutkové zistenia v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi, v dôsledku čoho je výsledok dokazovania nespravodlivý a vecne neudržateľný. Extrémny rozpor môže pritom spočívať najmä v tom, že skutkové zistenia nemajú žiadnu spojitosť s vykonanými dôkazmi, alebo keď hodnotenie dôkazov v napadnutom rozhodnutí úplne absentuje. S tým je spojený zákaz deformácie dôkazov, teda zákaz vyvodzovania takých skutkových zistení, ktoré z vykonaných dôkazov pri ich logickom a rozumnom vyhodnotení nemôžu vyplývať.

Vo vzťahu k agnoskácii (stotožnenia obžalovaného svedkom či poškodeným na hlavnom pojednávaní) je

potrebné uviesť, že je možné ju považovať za validný dôkazný prostriedok. Nemá však kvalitu dôkazného prostriedku rekogníciou, preto je potrebné, aby vo veci rozhodujúci súd posúdil, akú konkrétnu dôkaznú silu jej prizná. Poznávajúci je totiž na hlavnom pojednávaní postavený do situácie, keď sú účastníkom konania „priradené“ určité role a nemá možnosť voľby z figurantov. Ak prebehla agnoskácia až po vykonanej rekognícii, je jej dôkazný význam ešte obmedzenejší, pretože pamäťová stopa poznávajúceho je ovplyvnená zrakovým vnemom osôb, ktoré jej boli skôr ukázané.

V danom prípade je (vzhľadom na už vyššie uvedené) potom potrebné skonštatovať, že tak okresný ako aj krajský súd, poskytlí dovolateľovi dostatočné argumenty v tom smere, prečo považujú výpoveď poškodeného za vierohodnú, prečo neuverili výpovediam iných svedkov a ktorými konkrétnymi dôkazmi je podporovaný podľa nich záver o vine obvineného. Tiež dostal odpoveď na to, z akých konkrétnych dôvodov nebolo jeho návrhom na vykonanie dôkazom vyhovené - teda obdržal dostatočne vyčerpávajúcu odpoveď, prečo sa v jeho prípade neaplikuje zásada in dubio pro reo.

Zároveň nad rámec veci najvyšší súd dáva do pozornosti, že podľa jeho názoru zo strany poškodeného sa nejednalo o „typickú“ agnoskáciu, pretože páchatelom mala byť osoba, ktorú dôverne poznal a od začiatku trestného konania uvádzal jej totožnosť a jej totožnosťou si bol od počiatku istý. Inými slovami, poškodený neopoznával osobu, ktorej totožnosť pred spáchaním skutku a v čase jeho spáchania nepoznal, teda nešlo o pre neho neznámu osobu, s ktorou by mal prvý kontakt až pri spáchaní skutku. K procesnej relevancii agnoskácie sa však najvyšší súd vzhľadom na uplatnené dovolacie dôvody nemôže bližšie vyjadriť.

Zo zmieneneho potom vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodu dovolania namietaného obvineným rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.